

## Cwestiynau Ysgrifenedig a atebwyd rhwng 12 a 19 Awst 2004

[R] yn nodi bod yr Aelod wedi datgan buddiant.

[W] yn nodi bod y cwestiwn wedi'i gyflwyno yn Gymraeg.

### Cynnwys

[Cwestiynau i'r Gweinidog dros Ddiwylliant, y Gymraeg a Chwaraeon](#)

[Cwestiynau i'r Gweinidog dros Ddatblygu Economaidd a Thrafnidiaeth](#)

[Cwestiynau i'r Gweinidog dros Addysg a Dysgu Gydol Oes](#)

[Cwestiynau i'r Gweinidog dros yr Amgylchedd, Cynllunio a Chefn Gwlad](#)

[Cwestiynau i'r Gweinidog Cyllid](#)

[Cwestiynau i'r Gweinidog dros Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol](#)

[Cwestiynau i'r Gweinidog dros Gyfiawnder Cymdeithasol ac Adfywio](#)

### Cwestiynau i'r Gweinidog dros Ddiwylliant, y Gymraeg a Chwaraeon

#### Biotechniwm yr Ardd Fotaneg Genedlaethol

**Lisa Francis:** O'r arian a roddwyd i achub yr ardd fotaneg genedlaethol, pa gyfran o'r arian a neilltuwyd ar gyfer biotechniwm yr ardd? (WAQ37349) *Trosglwyddwyd i'w ateb gan y Gweinidog Cyllid.*

**Y Gweinidog Cyllid (Sue Essex):** I gynorthwyo gyda'r costau gweithredol y mae'r arian a ddarparwyd i Ardd Fotaneg Genedlaethol Cymru gan Lywodraeth Cynulliad Cymru; nid oedd wedi'i glustnodi ar gyfer elfennau penodol.

#### Llyfrgell Genedlaethol Cymru

**Lisa Francis:** A yw'n gyfreithiol bosibl i Lywodraeth Cynulliad Cymru reoli Llyfrgell Genedlaethol Cymru? (WAQ37359)

**Y Gweinidog dros Ddiwylliant, y Gymraeg a Chwaraeon (Alun Pugh):** Mae Llyfrgell Genedlaethol Cymru yn gorff cyhoeddus a noddir gan y Cynulliad ac mae'n atebol i'r Cynulliad am y ffordd y mae'n defnyddio ei chyllid cymorth grant. Mae'r atebolrwydd hwn yn cael ei wireddu o ddydd i ddydd drwy weithdrefnau sydd wedi'u nodi yn y datganiad rheoli a'r memorandwm ariannol a roddir i'r llyfrgell gan y Cynulliad.

Sefydlwyd y Llyfrgell Genedlaethol drwy Siarter Brenhinol, y mae modd ei ddirymu drwy Ddeddf seneddol neu gan y Frenhines drwy Orchymyn yn y Cyfrin Gyngor. Ni fyddai'r pwerau sydd ar gael o dan Adran 28 ac Atodlen 4 o Ddeddf Llywodraeth Cymru 1998 yn caniatáu i'r Cynulliad drosglwyddo swyddogaethau'r Llyfrgell Genedlaethol iddo ef ei hun.

## Cwestiynau i'r Gweinidog dros Ddatblygu Economaidd a Thrafnidiaeth

### Cynllun E-gymunedau

**Elin Jones:** A wnaiff y Gweinidog ddatganiad ar gynllun e-gymunedau? (WAQ35764) [W]

**Elin Jones:** Ar ba sail, ac ar ba awdurdod y penderfynwyd peidio â gweithredu cynllun e-gymunedau? (WAQ35765) [W]

**Elin Jones:** Faint o arian Amcan 1 ac arian cyfatebol a benodwyd ar gyfer cynllun e-gymunedau? (WAQ35766) [W]

**Elin Jones:** A oes cynlluniau i weithredu cynllun e-gymunedau yn y dyfodol? (WAQ35769) [W]

**Elin Jones:** A wnaiff y Gweinidog egluro sut y bydd cymunedau mwyaf ynysig a difreintiedig Cymru yn buddianu [sic] gyda thechnoleg gwybodaeth heb gynllun e-gymunedau? (WAQ35770) [W]

*Ateb terfynol yn dilyn yr ateb dros dro a roddwyd ar 27 Mai.*

**Y Gweinidog dros Ddatblygu Economaidd a Thrafnidiaeth (Andrew Davies):** Dyfarnwyd £8.03 miliwn o grant Amcan 1 i raglen e-gymunedau Awdurdod Datblygu Cymru yn erbyn cyllid cyfatebol o £8.36 miliwn. Ni wnaed unrhyw daliadau Amcan 1, na chyllid cyfatebol o gronfa cyllid cyfatebol y Ffordd i Ffyniant Llywodraeth y Cynulliad i'r prosiect e-gymunedau. Yr oedd pryder wedi codi ynghylch effeithiolrwydd y rhaglen e-gymunedau. Yn y bôn, teimlwyd ei fod yn amhriodol i'r rhaglen weithredu yn ganolog drwy un prosiect unigol, ac y byddai cefnogi prosiectau lleol, cynaliadwy a fyddai'n helpu i roi strategaeth Cymru Ar-lein Llywodraeth Cynulliad Cymru ar gyfer TGCh ar waith yn hybu adfywio cymunedol effeithiol yn well. Oherwydd hyn, ac yn dilyn trafodaethau gyda Llywodraeth Cynulliad Cymru, penderfynodd y WDA beidio â bwrw ymlaen gyda'r rhaglen e-gymunedau, ac felly nid oedd wedi ei flaenoriaethu o fewn cynllun busnes y WDA ar gyfer 2004-05.

Ar hyn o bryd, mae Swyddfa Cyllid Ewropeaidd Cymru (WEFO) yn datblygu rhaglen a fydd yn cynorthwyo cymunedau lleol wrth iddynt baratoi eu ceisiadau ar gyfer cyllid Ewropeaidd. Bydd cymunedau yn derbyn cymorth ac anogaeth gyda'u ceisiadau, yn ogystal â chael mynediad i astudiaethau achos o brosiectau llwyddiannus o Gymru drwy wefan WEFO. Bydd yr ymagwedd hon yn sicrhau y bydd y cyfleoedd TGCh gorau ar gael gyda chymorth cronfeydd strwythurol Ewrop, sydd eisoes wedi dyrannu cyllid o £130 miliwn i 130 o brosiectau sy'n canolbwyntio ar TGCh.

Ar hyn o bryd, mae Cymru Ar-lein hefyd yn cynnal cyfres o weithdai 'Llywio'r Llygoden' ledled Cymru, a fydd yn cyflwyno sgiliau TGCh sylfaenol i'r gynulleidfa. Nod yr ymgyrch yw cynyddu ymwybyddiaeth o fanteision TGCh, a gweithgareddau Llywodraeth Cynulliad Cymru. Mae'r gweithdai wedi eu hanelu at nifer o grwpiau gan gynnwys addysgwyr, pobl sy'n rhedeg busnesau, pobl sy'n gweithio i elusennau a'r cyhoedd. Mae pob seminar wedi ei addasu i ddangos rhaglenni TGCh ymarferol sydd yn berthnasol i ddiddordebau penodol y bobl sy'n bresennol. Wedyn byddant yn cael eu cyfeirio at bynciau perthnasol a drafodwyd yn y seminar megis LearnDirect, canolfannau dysgu TGCh neu ganolfannau cymorth i fusnesau.

Mae rhaglen band eang Cymru yn ceisio sicrhau bod gan gymunedau fynediad i TGCh. Erbyn haf 2005, bydd gan 90 y cant o boblogaeth Cymru fynediad i fand eang, a bydd dros 260 o fusnesau bach a chanolig yn manteisio ar grantiau cymorth a fydd yn cynorthwyo busnesau i gael band eang. Mae'r rhwydwaith Dysgu Gydol Oes yn cynnig gwasanaeth cyfathrebu band eang i 82 y cant o'n hysgolion uwchradd a thros 54 y cant o'n hysgolion cynradd.

## **Cwestiynau i'r Gweinidog dros Addysg a Dysgu Gydol Oes**

### **Cludiant i'r Ysgol (Contractau i Gwmnïau Bysiau)**

**Alun Cairns:** Pa ystyriaeth y mae'r Gweinidog wedi'i rhoi i annog awdurdodau lleol i gynnig contractau i gwmnïau bysiau am gyfnodau hwy mewn perthynas â chludiant i'r ysgol? (WAQ37340)

**Y Gweinidog dros Addysg a Dysgu Gydol Oes (Jane Davidson):** Mae dyfarnu contractau i ddarparu cludiant i'r ysgol am gyfnodau hwy weithiau'n gallu galluogi awdurdodau addysg lleol i sicrhau gwell telerau ac o bosibl i fforddio cerbydau sydd â gwell manyleb. Cyfrifoldeb yr AALLau yw negodi contractau priodol gyda gweithredwyr cludiant lleol, gan gymryd i ystyriaeth yr angen i bwysu a mesur newidiadau yn y galwadau a'r blaenoriaethau o ran gwasanaethau cludiant i'r ysgol yn erbyn manteision posibl contractau dros dymor hwy.

### **Y Rhaglen Moderneiddio Tâl**

**Jenny Randerson:** Faint o arian sydd ar gael i Gyngor Cyllido Addysg Uwch Cymru i dalu'n benodol am y rhaglen moderneiddio tâl? (WAQ37348)

**Jane Davidson:** Nid oes penderfyniad wedi'i wneud hyd yma. Mae faint o arian fydd ar gael yn amodol ar ganlyniad cylch cynllunio cyfredol y gyllideb, a fydd yn dod i ben yn yr hydref.

## **Integreiddio Swyddogaethau ELWa â'r Gwasanaeth Sifil**

**Michael German:** A yw'r Gweinidog yn bwriadu trosglwyddo pwerau ELWa o dan SI2004/1576 (W162) i'r gwasanaeth sifil fel rhan o'r cynigion i integreiddio swyddogaethau ELWa â'r gwasanaeth sifil? (WAQ37354)

**Jane Davidson:** Bydd dirprwyo'r pwerau a fydd yn dod o dan gochl Llywodraeth y Cynulliad o ganlyniad i'r uno yn fater i'w ystyried maes o law. Nid yw'r penderfyniad i drosglwyddo pwerau yn arwydd o unrhyw newid o ran cyfeiriad polisi.

## **Grant Dysgu'r Cynulliad**

**Lisa Francis:** A oes unrhyw feini prawf sy'n bodoli eisoes, neu feini prawf sy'n cael eu hystyried, a fyddai'n rhwystro myfyriwr sydd â CGC lefel 3 mewn technoleg gwybodaeth, ac sydd wedi derbyn grant dysgu'r Cynulliad ar gyfer hynny, rhag derbyn grant arall gan y Cynulliad i ennill cymhwyster BTEC lefel 3? (WAQ37357)

**Jane Davidson:** Ni fydd myfyriwr yn gymwys i gael grant dysgu gan y Cynulliad os yw ef/hi wedi cael grant dysgu gan y Cynulliad cyn hynny i fynychu cwrs ar yr un lefel neu ar lefel uwch. O ran parhau i fod yn gymwys, rhaid i fyfyrwr ddangos ei fod yn symud ymlaen i lefel uwch o ddysgu—rhaid iddo ef neu iddi hi ddangos dilyniant.

## **Cwestiynau i'r Gweinidog dros yr Amgylchedd, Cynllunio a Chefn Gwlad**

### **Datganiad Polisi Nodyn Cyngor Technegol 8**

**Nick Bourne:** A wnaiff y Gweinidog ddatgan am ba hyd y bydd datganiad polisi Nodyn Cyngor Technegol 8 yn destun ymgynghoriad, â phwy yr ymgynghorir, a pha drefniadau sydd wedi eu gwneud i roi cyhoeddusrwydd i'r ymgynghoriad hwn ledled Cymru? (WAQ37334)

**Y Gweinidog dros yr Amgylchedd, Cynllunio a Chefn Gwlad (Carwyn Jones):** Cyhoeddwyd Nodyn Cyngor Technegol Drafft 8: 'Renewable Energy' at ddibenion ymgynghori am 12 wythnos ar 13 Gorffennaf. Daw'r cyfnod ymgynghori i ben ar 8 Hydref. Cynhwyswyd amrywiaeth eang o gyrff ar restr y rhai yr ymgynghorir â hwy, yn cynnwys adrannau Llywodraeth ac asiantaethau, awdurdodau cynllunio lleol, cyrff cadwraeth ac amgylcheddol, cyrff cymdeithasol, a holl ACau ac ASau Cymru. Cyhoeddwyd datganiad i'r wasg ar 13 Gorffennaf ac mae'r dogfennau ymgynghori ar gael ar wefan Llywodraeth y Cynulliad.

### **Y Diwydiant Pysgota Cocos yng Nghilfach Porth Tywyn**

**Helen Mary Jones:** A wnaiff y Gweinidog ddatganiad ar y diwydiant pysgota cocos yng nghilfach Porth

Tywyn? (WAQ37355)

**Carwyn Jones:** Cyfrifoldeb pwyllgor pysgodfeydd môr de Cymru yw rheoli'r bysgodfa a deallaf fod y cyfarwyddwr wedi ymateb yn uniongyrchol i bryderon a fynegwyd ar ran y casglwyr.

Hyd yma mae £202,673 wedi cael ei ddyrannu o dan gynllun cymorth ariannol Llywodraeth Cynulliad Cymru oherwydd achosion o wenwyn pysgod cregyn diarëig.

### **Hyrwyddo Parciau Cenedlaethol Cymru**

**Val Lloyd:** Beth y mae'r Gweinidog yn ei wneud i hyrwyddo parciau cenedlaethol Cymru? (WAQ37362) *Trosglwyddwyd i'w ateb gan y Gweinidog Cyllid.*

**Y Gweinidog Cyllid (Sue Essex):** Ym mis Gorffennaf 2004, lansiais wythnos y parciau cenedlaethol, sef y tro cyntaf erioed i wythnos y parciau cenedlaethol gael ei chynnal. Y nod oedd codi ymwybyddiaeth o'r parciau a'r llu o fanteision cymdeithasol, economaidd ac amgylcheddol y maent yn eu darparu. Hefyd, ym mis Medi 2004, yr wyf yn siarad yng nghynhadledd flynyddol y parciau cenedlaethol yng Nghaer-wysg, lle byddaf yn siarad am bwysigrwydd y parciau cenedlaethol i Gymru.

Yn dilyn yr adolygiad o awdurdodau'r parciau cenedlaethol, a gyhoeddwyd ym mis Mawrth 2004, mae Llywodraeth y Cynulliad ar y cyd â phartneriaid allweddol yn datblygu cynllun gweithredu, a fydd ymysg pethau eraill yn cynnwys hyrwyddo parciau cenedlaethol Cymru.

### **Pwysigrwydd Parciau Cenedlaethol Cymru**

**Val Lloyd:** A wnaiff y Gweinidog roi ei sylwadau ar bwysigrwydd parciau cenedlaethol Cymru? (WAQ37363) *Trosglwyddwyd i'w ateb gan y Gweinidog Cyllid.*

**Sue Essex:** Tanlinellodd yr adolygiad o awdurdodau parciau cenedlaethol Cymru, a gyhoeddwyd ym mis Mawrth 2004, bwysigrwydd y parciau cenedlaethol yng Nghymru oherwydd eu manteision amgylcheddol, economaidd a chymdeithasol. Mae'r parciau cenedlaethol yn ymledu dros ryw 20 y cant o ehangdir Cymru, cânt eu gweld fel y tlysau yng nghoron Cymru ac maent yn dod â budd amgylcheddol ac economaidd sylweddol.

### **Gosod Ffermydd Gwynt ar Dir Comin**

**Nick Bourne:** A oes yn rhaid i bob un o'r ffermwyr sy'n pori ar dir comin gytuno i osod fferm wynt arno, neu a ellir gwneud hynny os yw'r mwyafrif yn cytuno? (WAQ37367) *Trosglwyddwyd i'w ateb gan y Gweinidog Cyllid.*

**Sue Essex:** Fel arfer o fewn cyfraith gyffredin, mae angen cytundeb y perchennog sy'n pori anifeiliaid ar y tir a'r holl gominwyr y byddai'r cynnig yn effeithio ar eu hawliau.

Dim ond pe bai'r cominwyr i gyd yn aelodau o gorff, megis cymdeithas gominwyr, a bod trefniadau wedi eu sefydlu sy'n pennu y bydd penderfyniad drwy fwyafrif a gymeradwyr mewn cyfarfod priodol ei gyfansoddiad yn gymwys i'r aelodau i gyd y bydd cytundeb drwy fwyafrif o'r cominwyr yr effeithir arnynt yn ddigonol.

### **Gweithredu'r Gronfa Genedlaethol**

**Helen Mary Jones:** A wnaiff y Gweinidog nodi faint o ryddid sydd gan y Cynulliad i benderfynu ar sut y caiff y gronfa genedlaethol ei gweithredu, ac a wnaiff ddatganiad ar pam na fedrodd roi gwybod bod angen penderfyniad gan y DU ar yr agwedd hon o ddiwygio'r Polisi Amaethyddol Cyffredin cyn y broses ymgynghori? (WAQ37371) *Trosglwyddwyd i'w ateb gan y Gweinidog Cyllid.*

**Sue Essex:** Cyhoeddwyd y papur ymgynghori ar y gronfa genedlaethol ar 5 Ebrill. Yr oedd y materion a godwyd yn yr ymgynghoriad wedi'u seilio ar y gyd-ddealltwriaeth o fewn y DU o'r ffordd y mae'r gronfa genedlaethol yn gweithredu, fel y'i nodwyd yn rheoliadau gweithredu drafft y comisiwn, oedd yn destun trafod ym Mrwsel ar y pryd. Gwnaed hyn yn glir yn y ddogfen ymgynghori. Mae rheoliad 795/2004 y comisiwn yn ymdrin â'r gronfa genedlaethol ac yn ei gwneud yn ofynnol i'r gronfa weithredu ar lefel yr aelod wladwriaethau.

Mae pedair gweinyddiaeth amaethyddiaeth y DU yn gweithio'n agos i benderfynu ar fanylion gweithredol y gronfa o 2005 ymlaen o fewn y DU; mae fy swyddogion i â rhan lawn yn y broses honno.

Mae'r DU yn cymhwyso pecyn diwygio'r polisi amaethyddol cyffredin ar sail ranbarthol. Bydd terfyn ariannol ranbarthol penodedig i Gymru fel ag i'r pum rhanbarth arall yn y DU. O'r terfyn hwnnw, ariannir y gronfa drwy ddiwydiadau o'r symiau cyfeirio ar gyfer ffermwyr unigol sydd wedi'u seilio ar gyfartaledd gweithgarwch eu fferm yn 2000-02.

### **'Cynlluniau Datblygu Unedol—Arweiniad i'r Gweithdrefnau'**

**Lisa Francis:** A yw'r 'Cynlluniau Datblygu Unedol—Arweiniad i'r Gweithdrefnau' a gyhoeddwyd gan y Cynulliad yn rhoi arweiniad ac argymhellion ynghylch amseriad ymgynghoriadau cyhoeddus mewn perthynas â chynlluniau datblygu unedol ac, os felly, sut y mae Llywodraeth Cynulliad Cymru'n sicrhau bod awdurdodau parciau cenedlaethol yn glynu wrth y cyngor a roddir? (WAQ37373) *Trosglwyddwyd i'w ateb gan y Gweinidog Cyllid.*

**Sue Essex:** Mae cyhoeddiad Llywodraeth y Cynulliad 'Cynlluniau Datblygu Unedol—Arweiniad i'r Gweithdrefnau, 2001' yn rhoi arweiniad ynghylch ymgynghori â'r cyhoedd ym mhob cam o broses y cynlluniau datblygu unedol. Mae hwnnw, 'Cynlluniau Datblygu Unedol Cymru 2001' a Rheoliadau Cynllunio Gwlad a Thref (Cynlluniau Datblygu) 1991 (fel y'u diwygiwyd) yn nodi gweithdrefnau manwl o ran paratoi cynlluniau datblygu unedol, yn cynnwys amseriad y cyfnodau o ymgynghori cyhoeddus a'r dulliau o'u hysbysebu.

Mae'n ofynnol yn ôl y rheoliadau i rybuddion cyhoeddusrwydd statudol gael eu cyflwyno ar adegau penodedig ym mhroses y cynllun datblygu unedol, a hynny mewn manau penodol, er enghraifft yn y wasg

leol, i hysbysebu'r ffaith bod y cynllun datblygu unedol ar gael i'w archwilio gan y cyhoedd. Mae swyddogion y Cynulliad yn monitro cydymffurfiaeth â hyn fel rhan o'r craffu rheolaidd ar bob cynllun datblygu unedol sy'n cael ei gynhyrchu.

## Cwestiynau i'r Gweinidog Cyllid

### Adran Cofrestru Etholiadol Awdurdodau Lleol

**Ann Jones:** Faint o arian, fesul etholwr, a gafodd ei wario gan adran cofrestru etholiadol pob awdurdod lleol yng Nghymru, yn 2002-03 a 2003-04, mewn trefn ddisgynnol? (WAQ37335)

**Y Gweinidog Cyllid (Sue Essex):** Mae'r ffigurau diweddaraf sydd ar gael i amlinellu gwariant yr awdurdodau lleol ar gofrestru etholiadol wedi eu nodi yn y tabl isod.

**Gwariant cyfredol net yr awdurdodau lleol ar etholiadau (wedi'i ddioli yn ôl cost 2003-04 fesul etholwr)**

		Alldro 2002-03		Cyllideb 2003-04		Etholwyr 2003
		£000	£/yr etholwr	£000	£/yr etholwr	
1	Gwynedd	146	1.59	243	2.64	92,095
2	Sir Gaerfyrddin	252	1.87	344	2.56	134,487
3	Wrecsam	178	1.84	236	2.44	96,835
4	Sir Fynwy	125	1.85	150	2.22	67,711
5	Blaenau Gwent	108	2.03	118	2.21	53,150
6	Sir y Fflint	242	2.11	254	2.21	114,932
7	Ceredigion	106	2.00	110	2.07	53,066
8	Tor-faen	134	1.92	126	1.81	69,718
9	Sir Benfro	145	1.63	157	1.76	89,186
10	Merthyr Tudful	83	1.92	74	1.71	43,195

11	Conwy	124	1.40	145	1.64	88,397
12	Caerffili	270	2.03	204	1.53	132,864
13	Castell-nedd Port Talbot	148	1.38	164	1.52	107,566
14	Pen-y-bont ar Ogwr	169	1.66	149	1.46	101,675
15	Rhondda Cynon Taf	209	1.29	235	1.45	162,323
16	Ynys Môn	95	1.90	72	1.44	49,896
17	Abertawe	218	1.23	234	1.32	177,105
18	Caerdydd	215	0.90	272	1.14	238,894
19	Sir Ddinbych	82	1.23	73	1.10	66,502
20	Casnewydd	114	1.09	97	0.93	104,240
21	Powys	102	1.02	91	0.91	100,371
22	Bro Morgannwg	32	0.36	60	0.67	88,994
	Cyfanswm Cymru	3,298	1.48	3,606	1.61	2,233,202

### Arferion Gorau mewn Perthynas â Chofrestru Etholiadol

**Ann Jones:** Yn dilyn cwestiwn WAQ29437, a wnaiff y Gweinidog ystyried cynnal archwiliad, mewn partneriaeth â'r Comisiwn Etholiadol, i sicrhau pa awdurdodau lleol sy'n mabwysiadu arferion gorau mewn perthynas â chofrestru etholiadol, a pha awdurdodau lleol nad ydynt yn gwneud hynny? (WAQ37336)

**Sue Essex:** Swyddogaeth y Comisiwn Etholiadol yw archwilio'r arferion gorau ymysg awdurdodau lleol mewn perthynas â chofrestru etholiadol. Byddaf yn cyfeirio eich cais at y comisiwn.

Mae llawer o fesurau yn ymwneud â chofrestru etholiadol wedi cael eu cynnig i gael eu cynnwys yn y Mesur Diwygio Etholiadol, a fydd gobeithio wedi cael ei wneud mewn pryd erbyn etholiadau nesaf y Cynulliad. Bydd y mesur hwn yn darparu gwell cefndir deddfwriaethol i'r broses a bydd, gobeithio, yn dileu'r angen am archwiliad i'r arferion gorau.

### Annog Awdurdodau Lleol i Fabwysiadu Arferion Gorau ar gyfer Cofrestru Etholiadol

**Ann Jones:** Yn dilyn ei hatebion i WAQ29435 a WAQ29437, a wnaiff y Gweinidog ddatganiad yn rhoi amlinelliad o'r gwaith sydd wedi ei gyflawni gan ei swyddogion, mewn partneriaeth â'r Comisiwn

Etholiadol, i annog awdurdodau lleol i fabwysiadu arferion gorau ar gyfer cofrestru etholiadol? (WAQ37337)

**Sue Essex:** Yn ddiweddar bu swyddogion y Cynulliad yn helpu'r Comisiwn Etholiadol i drefnu seminar i drafod materion oedd yn codi o etholiadau llywodraeth leol ym mis Mehefin eleni.

Comisiynodd y Cynulliad y Comisiwn Etholiadol hefyd i gynnal adolygiad o lywodraeth leol yng Nghymru ac mae i fod i gyhoeddi ei adroddiad terfynol ym mis Tachwedd. Bydd yr adroddiad yn cynnwys sylwadau ac argymhellion am gynlluniau i hyrwyddo cofrestru etholiadol yng Nghymru.

Mae adolygiad y Comisiwn Etholiadol o gofrestru etholiadol yn mynd rhagddo ac mae ymchwil yn cael ei wneud ar hyn o bryd i gysylltu'r cyfraddau cofrestru a diffyg cofrestru â data'r cyfrifiad. Byddaf yn gwneud yn siwr eich bod yn cael copi o'r adroddiad pan gyhoeddir ef. Mae'r Cynulliad yn dal i gynorthwyo'r Comisiwn Etholiadol i hyrwyddo'r arferion gorau ym mhob maes o'r broses etholiadol.

### **Yr Hyfforddiant a'r Canllawiau a Roddir i Swyddogion Etholiadau**

**Ann Jones:** Yn dilyn y gwyn gan Mencap Cymru yn gysylltiedig â gwrthod pleidlais Mr Stephen Thomas, un o'm hetholwyr (<http://news.bbc.co.uk/1/hi/wales/3918855.stm>), pa gamau y mae'r Gweinidog yn eu hystyried i edrych ar yr amgylchiadau sy'n gysylltiedig â'r gwyn hon, ac unrhyw ddiwygiadau i'r hyfforddiant a'r canllawiau a roddir i swyddogion etholiadau y gallai fod eu hangen? (WAQ37345)

**Sue Essex:** Byddaf yn ysgrifennu at y Comisiwn Etholiadol i ofyn am ei sylwadau ar y mater hwn. Y Comisiwn Etholiadol oedd yn gyfrifol am gynhyrchu'r deunydd hyfforddi ar gyfer etholiadau mis Mehefin. Cafodd y deunydd ei gyflwyno i'r holl swyddogion canlyniadau lleol mewn sesiynau hyfforddi ar draws Cymru a'i raeadru wedyn i swyddogion etholiadau. Am y tro cyntaf cafodd pob clerc pleidleisio hyfforddiant ar ei rôl a'i gyfrifoldebau. Yr oedd y deunydd hyfforddi ar gael fel canllawiau cyfeirio i bob swyddog etholiad ei gadw wrth law ar ddiwrnod yr etholiad, a phwysleisiwyd pwysigrwydd gofalu am bleidleiswyr ar bob cyfle. Mater i'r Comisiwn Etholiadol yw argymhell diwygio'r gyfraith etholiadol mewn unrhyw ffordd.

### **Digonolrwydd y Canllawiau Presennol ar gyfer Swyddogion Etholiadol**

**Ann Jones:** Yn dilyn y gwyn gan Mencap Cymru yn gysylltiedig â gwrthod pleidlais Mr Stephen Thomas, un o'm hetholwyr (<http://news.bbc.co.uk/1/hi/wales/3918855.stm>), a wnaiff y Gweinidog ddatganiad ar ba mor addas yw'r canllawiau presennol ar gyfer swyddogion etholiadol ar gyfer cynorthwyo etholwyr sydd ag anfantais feddyliol, nam ar eu golwg, neu anabledd arall i ddefnyddio eu hawl i bleidleisio? (WAQ37346)

**Sue Essex:** Cyhoeddodd y Comisiwn Etholiadol ganllawiau arferion da, 'Equal access to Electoral Procedures', a roddai gyngor ymarferol i staff etholiadol. Yr oedd y canllawiau wedi eu gosod yng nghydestun y ddeddfwriaeth gyfredol a chylch gwaith y Comisiwn Etholiadol yw argymhell newidiadau i gyfraith etholiadol. Ar ôl etholiadau'r Cynulliad, ar y cyd â'r Comisiwn Etholiadol, cynhaliodd y swyddogion seminar i annog gweinyddwyr etholiadol i rannu'r arferion gorau ac i ddatblygu ar y gwersi a ddysgwyd cyn hynny, yn arbennig yng nghyswllt hygyrchedd. Pan fydd y canllawiau ar gyfer etholiadau nesaf y Cynulliad yn cael eu paratoi, byddwn yn sicrhau yr ymgynghorir â'r Comisiwn Hawliau Anabledd am eu cynnwys.

## Adeilad Newydd y Cynulliad Cenedlaethol

**Nick Bourne:** A wnaiff y Gweinidog roi manylion contractau adeilad newydd y Cynulliad Cenedlaethol sydd eisoes wedi'u cymeradwyo a'u llofnodi, gan gynnwys y costau? (WAQ37389)

**Sue Essex:** Ar 1 Gorffennaf 2003, dyfarnwyd contract cyfandaliad am y swm o £40.997 miliwn i Taylor Woodrow Construction Ltd i gwblhau'r gwaith o ddylunio ac adeiladu adeilad newydd y Cynulliad. O dan y contract hwn, mater i Taylor Woodrow Ltd yw dyfarnu isgcontractau.

Rhagwelir y bydd cyfarpar TGCh yn cael ei gaffael drwy gontract MERLIN ac y bydd dodrefn rhydd yn cael eu caffael drwy gontract dodrefn y Cynulliad. Fodd bynnag, mae'r gofynion o ran y naill a'r llall yn dal i gael eu datblygu ac maent, felly, yn dal yn destun trafodaethau masnachol.

## Ailfandio ac Ailbriso'r Dreth Gyngor

**David Lloyd:** A wnaiff y Gweinidog ddatganiad manwl ar ei bwriad i gyflwyno cynllun rhyddhad o ran ailfandio ac ailbriso'r dreth gyngor? (WAQ37395)

**Sue Essex:** Ysgrifennais at bob Aelod Cynulliad ar 4 Awst gan ddatgan fy mod ar hyn o bryd yn ystyried cyflwyno cynllun rhyddhad.

## Cwestiynau i'r Gweinidog dros Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol

### Prosiectau i Ddatblygu Ysbytai Newydd sydd wedi eu Cynllunio ar gyfer y GIG

**Nick Bourne:** Faint o brosiectau i ddatblygu ysbytai newydd sydd wedi eu cynllunio ar gyfer y GIG yng Nghymru? (WAQ37330)

**Y Gweinidog dros Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol (Jane Hutt):** Mae 15 cynllun o'r fath wedi cael cymeradwyaeth lawn i'w hachos busnes ar hyn o bryd. Disgwylir i bump arall gael cymeradwyaeth o'r fath o fewn y misoedd nesaf.

### Arian a wariwyd ar Ddatblygu Ysbytai Newydd ers Mai 1999

**Nick Bourne:** Faint o arian y mae Llywodraeth Cynulliad Cymru wedi ei wario ar ddatblygu ysbytai newydd yng Nghymru ers Mai 1999? (WAQ37331)

**Jane Hutt:** Ers dechrau blwyddyn ariannol 1999-2000, mae Llywodraeth Cynulliad Cymru wedi buddsoddi £257.847 miliwn mewn symiau cyfalaf ar raglenni adeiladu ysbytai. Mae'r ffigur hwn yn cynnwys oddeutu £62 miliwn o flwyddyn ariannol 2003-04, arian nad yw eto wedi cael ei gymeradwyo gan yr archwilyr. Dylid nodi nad yw'r ffigur hwn yn cynnwys gwariant ar gynlluniau sy'n cael eu hariannu o fewn y cyfalaf

dewisol a ddyrennir i ymddiriedolaethau GIG. Gan gynnwys y flwyddyn ariannol gyfredol, bu'r gwariant hwnnw'n £254.111 miliwn ers blwyddyn ariannol 1999-2000.

## **Cwestiynau i'r Gweinidog dros Gyfiawnder Cymdeithasol ac Adfywio**

### **Helpu Pobl Mewn Cartrefi Incwm Isel i Fwyta'n Iach**

**Val Lloyd:** Pa bolisiau sydd wedi'u llunio i helpu pobl mewn cartrefi incwm isel i fwyta'n iach? (WAQ37361) *Trosglwyddwyd i'w ateb gan y Gweinidog dros Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol.*

**Y Gweinidog dros Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol (Jane Hutt):** Drwy 'Bwyd a Lles', y strategaeth genedlaethol ar faethiad i Gymru, yr ydym yn gweithredu nifer o raglenni er mwyn gwella deiet pobl Cymru. Mae ymdrin â thlodi o ran bwyd a hyrwyddo cydraddoldeb bwyd, drwy wella mynediad corfforol ac economaidd at fwyd, yn enwedig i deuluoedd ar incwm isel, yn ganolog i 'Fwyd a Lles'. Mae mynd i'r afael â gordewdra, drwy hyrwyddo bwyta'n iach a gweithgarwch corfforol, yn un o themâu allweddol Her Iechyd Cymru ac, mewn perthynas â phobl ifanc, mae'n cael ei ystyried gan y grwp gorchwyl bwyd a ffitrwydd i blant a phobl ifanc yr wyf fi'n ei gydgadeirio.

Mae cynllun grant hybu iechyd bwyd a ffitrwydd Llywodraeth Cynulliad Cymru, er enghraifft, yn ariannu amryw o brosiectau arloesol a fwriadwyd i gynyddu mynediad at fwyd iach, gwella sgiliau sylfaenol a rhoi sylw i faterion cost ac argaeledd. Mae Partneriaeth Garnsychan, Tor-faen, yn cael ei hariannu i wella mynediad at fwyd iach fforddiadwy yn y gymuned drwy sefydlu nifer o fentrau arloesol sy'n rhoi cymorth i grwpiau ar incwm isel i dyfu a bwyta bwyd iach. Ymysg y prosiectau eraill sy'n cael eu hariannu mae caffis cymunedol, cynlluniau tyfu a dosbarthiadau coginio.

Yn ychwanegol, mae cynllun peilot ar y gweill i ddatblygu o leiaf 26 o gwmnïau bwyd cydweithredol ledled gogledd a de-ddwyrain Cymru. Diben y cynllun yw cyflenwi ffrwythau a llysiau fforddiadwy o safon i gymunedau difreintiedig, yn cynnwys cymunedau gwledig, drwy rwydweithiau dosbarthu bwyd lleol cynaliadwy, yn arbennig mewn ardaloedd Cymunedau yn Gyntaf. Ar ben hynny, yn rhan o ymgyrch 'Gofal Piau Hi y Gaeaf Hwn' 2004-05, bydd Asiantaeth Safonau Bwyd Cymru yn hyfforddi addysgwyr cyfoed ledled Cymru i hyrwyddo bwyta'n iach i bobl hyn.

Mae nifer o brosiectau o fewn portffolio'r gronfa anghydraddoldebau iechyd yn cynnwys elfen faeth. Er enghraifft, mae Ymddiriedolaeth GIG Gogledd-ddwyrain Cymru yn cefnogi rhaglen o ddsbarthiadau bwyta'n iach yn y gymuned ac, yn Abertawe, mae cyngor proffesiynol ar ddeiet yn cael ei ddarparu mewn sefydliadau gofal sylfaenol.

Mae'r mentrau hyn yn gysylltiedig ag amrywiaeth eang o bolisiau megis Cymunedau yn Gyntaf.

### **Y Grant Dadrithiad**

**Peter Black:** A wnaiff y Gweinidog amlinellu'r ddarpariaeth yn y gyllideb ar gyfer y grant dadrithiad ar

gyfer pob blwyddyn ariannol o 2004-05 hyd 2007-08? (WAQ37381) *Trosglwyddwyd i'w ateb gan y Gweinidog dros Addysg a Dysgu Gydol Oes.*

**Y Gweinidog dros Addysg a Dysgu Gydol Oes (Jane Davidson):** £500,000 y flwyddyn o 2004-05 tan 2007-08 yw'r ddarpariaeth grant yn y gyllideb i fynd i'r afael â dadrithiad o fewn ysgolion.

### **Darpariaeth yn y Gyllideb ar Gyfer Mentrau Cyffuriau ac Alcohol**

**Peter Black:** A wnaiff y Gweinidog amlinellu'r ddarpariaeth yn y gyllideb ar gyfer mentrau cyffuriau ac alcohol ar gyfer pob blwyddyn ariannol o 2004-05 hyd 2007-08? (WAQ37382)

**Y Gweinidog dros Gyfiawnder Cymdeithasol ac Adfywio (Edwina Hart):** £15.6 miliwn yw'r ddarpariaeth gyfredol yn y gyllideb ar gyfer y gronfa gweithredu ar gamddefnyddio sylweddau (y gyllideb ar gyfer mentrau cyffuriau ac alcohol gynt), ac mae hynny'n cynnwys £5 miliwn a drosglwyddwyd o'r Swyddfa Gartref ar gyfer y cynllun gofal drwodd ac ôl-ofal. Mae'r ddarpariaeth yn £12.3 miliwn yn 2005-06 a 2006-07. Mae lefel y cyllid yn 2007-08 yn cael ei hystyried fel rhan o gylch cyfredol cynllunio'r gyllideb.

### **Darpariaeth yn y Gyllideb ar gyfer Tai ar gyfer Cyn-droseddwyr/Pobl Ifanc/Camddefnyddwyr Sylweddau**

**Peter Black:** A wnaiff y Gweinidog amlinellu'r ddarpariaeth yn y gyllideb ar gyfer tai ar gyfer cyn-droseddwyr/pobl ifanc/camddefnyddwyr sylweddau ar gyfer pob blwyddyn ariannol o 2004-05 hyd 2007-08? (WAQ37383)

**Edwina Hart:** £3 miliwn ym mhob blwyddyn ariannol yw'r llinell sylfaen gyfredol yn y gyllideb o 2004-05 hyd 2006-07. Nid yw'r gyllideb ar gyfer 2007-08 ar ei gwedd derfynol eto.

### **Darpariaeth yn y Gyllideb ar gyfer Trais yn y Cartref**

**Peter Black:** A wnaiff y Gweinidog amlinellu'r ddarpariaeth yn y gyllideb ar gyfer trais yn y cartref ar gyfer pob blwyddyn ariannol o 2004-05 hyd 2007-08? (WAQ37384)

**Edwina Hart:** £1,582,000 y flwyddyn yw'r ddarpariaeth gyfredol yn y gyllideb ar gyfer y grant gwasanaethau trais yn y cartref rhwng 2004-05 a 2006-07. Yn gynwysedig o fewn y ddarpariaeth hon, ar gyfer blynyddoedd 2004-05 a 2005-6, mae elfen o gyllid ar gyfer darpariaeth cyfiawnder ieuencid. Nid yw'n bosibl darparu unrhyw wybodaeth am 2007-08 cyn yr adolygiad gwariant.

### **Darpariaeth yn y Gyllideb ar gyfer y Gronfa Cymunedau Diogelach**

**Peter Black:** A wnaiff y Gweinidog amlinellu'r ddarpariaeth yn y gyllideb ar gyfer y gronfa cymunedau diogelach ar gyfer pob blwyddyn ariannol o 2004-05 hyd 2007-08? (WAQ37385)

**Edwina Hart:** Y ddarpariaeth gyfredol yn y gyllideb ar gyfer y gronfa cymunedau diogelach yw £3,533,000

yn 2004-05, £4,933,000 yn 2005-06 a £4,933,000 yn 2006-07. Mae lefel y cyllid yn 2007-08 yn cael ei hystyried fel rhan o gylch cyfredol cynllunio'r gyllideb.